

ESZES Dorottya
PhD-hallgató
Pécsi Tudományegyetem, Földtudományok Doktori Iskola,
Pécs

PhD-student
University of Pécs, Doctoral School of Earth Sciences,
Pécs, Hungary
e-mail: eszesdorottya1@gmail.com

KÍNAI MŰKÖDŐTŐKE BEFEKTETÉSEK
A VÁLSÁG UTÁN

CHINESE FOREIGN DIRECT INVESTMENT
AFTER THE CRISIS

ABSTACT

In the 21st century, military power is playing an increasingly minor role in achieving geopolitical goals and is replaced by the use of economic and financial instruments. China's economy has changed significantly in recent years, becoming an increasingly important player in the global economy. The previously one-pole world has become more polarized in economic terms, one of which has become China. Foreign direct investments promote China's economic transformation and support its geopolitical goals. The descriptive analysis of the available data shows that Chinese companies were able to increase their stakes abroad even at the time of the global financial crisis. As a result, the country has become an increasingly important investor globally. The value of China's outward direct investment first exceeded the value of inward investment in 2017, making China the second largest investor in the world. The Belt and Road program announced in 2013 transformed the structure of China's foreign direct investments into target countries and sectors. The volume of investments coming to Europe, the United States and Asia has increased significantly. Within the target countries, the share of investment in the countries that have joined the program is constantly increasing. The role of the energy sector has been gradually reduced since

2013, with more and more Chinese companies investing in transportation and finance. Chinese investment is expected to be restrained in the future by the tighter investment policies of the United States and the European Union.

Kulcsszavak: Kína, Működőtőke befektetés, Geoökonómia, ODI, FDI

Keynotes: China, Direct investment, Geoeconomics, ODI, FDI

1. Bevezetés

A kínai gazdasági fejlődése lehetővé tette, hogy nagyhatalmi pozícióra tegyen szert, azonban ezt nem fegyverkezéssel, sokkal inkább gazdasági és pénzügyi eszközökkel érte el. Minden nagyhatalom geoökonómiai eszköztárában kiemelt szerepe van a kiáramló működőtőke befektetéseknek, ugyanis így a kibocsátó ország cégein keresztül befolyáshoz juthat egy másik ország gazdaságában. A működőtőke befektetéseken keresztül nem csak gazdasági befolyás szerezhető, a nemzetközi terjeszkedést választó cégek jobban megismerik a célország jogi környezetét és kultúráját is. Kínában több állami tulajdonú nagyvállalat is működik, melyek külföldi befektetésein keresztül az állam közvetlen pozíciókhoz juthat.

Kína gazdasági felemelkedése szoros összefüggést mutat a többi nagyhatalmi szereplőt érintő gazdasági és pénzügyi eseményekkel. Az Amerikai Egyesült Államok pénzügyi szerepe a Bretton Woods-i pénzrendszer összeomlásával meggyengült, az akkor aktuális geopolitikai céljait egy erősebb dollár szolgálta volna. Hogy ez utóbbi megvalósulhasson javítani kellett a gazdasági teljesítményen. A fejletlen Kína akkor még bővelkedett olcsó munkaerőben, így a nemzetközi nagyvállalatok a termelés kihelyezésével növelhették profitjukat¹. Ekkor indult meg a kínai gazdaság liberalizációja, ami a 90-es években felgyorsult. Kína gazdasága és társadalma jelentős fejlődésen ment keresztül, a lakosság jóléte nőtt, nagy ipari városok jöttek létre melyek elszívták a munkaerőt vidékről. Mivel a világpénz funkciót a dollár látta el és a kínai termékekért az USA vagy dollárban vagy dollár államkötvényben fizetett, Kína amerikai államkötvény állománya jelentős mértékben nőtt. Így egy olyan egyensúlytalan helyzet alakult ki, melyben Kína ugyan fejlődött, de amellett, hogy az Egyesült Államokat finanszírozta, az amerikai vállalatok profitabilitását is javította².

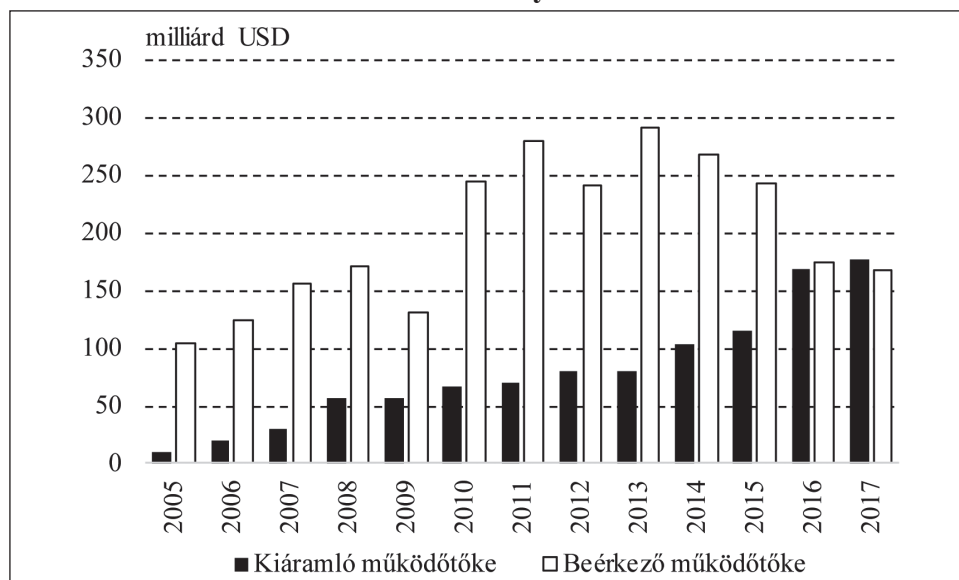
A 2000-es években ez a helyzet a válság hatására megváltozott. Míg az Egyesült Államok és Európa a hitelválsággal küzdött, addig Kínában a belső hitelezés számára továbbra is volt még tér, így a válság nem érintette súlyosan. Azonban egyértelművé vált, hogy a döntően dollárból álló devizatartalékok differenciálása és csökkentése szükséges. Korábban Kína a jüan

árfolyamát mesterségesen, dollár vásárlással alacsonyan tartotta, ami javította külkereskedelmi mérlegét. A pénzügyi válság miatt befagyott pénzügyi piacokon Kína kereskedelmi partnerei nem jutottak kellő mennyiségű dollárhoz, így Kína felismerte, hogy csökkentenie kell dollárfüggőségét. Ezt a jüan liberalizálásával teheti meg, tehát a jüan árfolyamának mesterségesen alacsonyan tartása a továbbiakban nem volt lehetséges. Az új irány szerint a jüan szerepét a nemzetközi kereskedelemben növelni kell, és a liberalizáció miatt kieső külkereskedelmi mérleg többletet pótolni kell³.

A Kínából kiáramló működőtőke az OECD adatai alapján először 2017-ben haladta meg a beáramló működőtőke értékét, így Kína nettó befektető lett. A Kínába irányuló működőtőke befektetés kimondottan csak az 1978-as „Nyitott Ajtók Politikája”-tól számítva vált lehetségessé⁴, de valódi fel-futásról csak a 90-es évektől kezdődően, a piacgazdaságra történő átállástól kezdődően lehet beszélni. Ekkor jellemzően az olcsó kínai munkaerőre építő nyugati cégek helyezték termelésüket Kínába. A trendet enyhén megtörte az ázsiai válság, melyet követően néhány évvel Kína már a gazdasági modellváltás jeleit mutatta és belépett a Kereskedelmi Világszervezetbe is, így a befektetések jellege kezdett megváltozni.

1. ábra: Kínából és Kínába irányuló működőtőke befektetések évente

Chart 1: Chinese inward and outward foreign direct investments annually

Forrás: China Global Investment Tracker, OECD

A 2008-as válság hatására a nyugatra kevesebb kínai befektetés érkezett, miközben a Kínába irányuló FDI is közel 25 százalékkal csökkent, ami a következő évben már meghaladta a válság előtti évek értékét is. Ez annak köszönhető, hogy míg a fejlett országokat súlyosabban érintette a válság, addig a befektetők a fejlődő országok felé fordultak. A globális hangulat mellett a befektetők számára vonzó volt Kína gazdasági modellváltása is. A globális befektetési kedv visszaesésére Kína lehetőségként tekintett arra, hogy kiáramló működőtőke befektetéseit növelje⁵. A válságot követő években tovább emelkedett a külföldi befektetések értéke, amihez jelentősen hozzájárult a high-tech szektor is. Ez a trend 2014-ben megtört, a kínai gazdaságban csökkent az igény a külföldi befektetésekre.

A kiáramló működőtőke befektetések értéke egyenletesebben emelkedett a beáramlónál. A Going Global stratégia 1999-es elindítása jelentősen hozzájárult felgyorsította a növekedés ütemét. Az állam ekkor kifejezetten a könnyűipari export növekedését tűzte ki célul, olyan külföldi üzemek létesítésén keresztül, melyek kínai alapanyagot használnak fel⁶. A következő mérföldkő az állami engedélyezés megkönnyítése volt 2004-ben, innentől a vállalatoknak elegendő volt bejelenteni külföldi működőtőke befektetéseiket⁷. A külföldi befektetések támogatására az állam pénzügyi és devizaügyletek lebonyolításában is segítséget nyújtott a kínai cégeknek.

A 2008-as világgazdasági válság hatására a működőtőke áramlás globális szinten lassult. Ezt kihasználva a kínai vállalatok az állam támogatásával megháromszorozták befektetéseiket a fejlett országokba. Ehhez hozzájárult az is, hogy 2008-tól a kínai kereskedelmi bankok nyújthatnak hitelt külföldi felvásárláshoz is⁸. 2009-ben az engedélyezési folyamat tovább egyszerűsödött azzal, hogy a helyi MOFCOM irodákban is lefolytatható. Ezek az intézkedések hozzájárultak ahhoz, hogy 2010-ben a kínai működőtőke befektetések más szerkezetben tovább emelkedjenek. A folyamatot támogatták a gazdasági folyamatok is. A korábbi exportorientált gazdasági berendezkedés eredményeként felhalmozott dollár tartalékokat felváltották a külföldi befektetések, a befektető szereplők között pedig egyre több lett a magántulajdonú vállalat⁹.

2016-ban jelentősen megemelkedett a kiáramló működőtőke befektetések volumene, első sorban az Egyesült Államokba és Dél-Amerikába irányuló befektetések értéke nőtt. A következő évben az Európai befektetések képviselték a legnagyobb részt, majd 2018-ban jelentős visszaesés volt tapasztalható. Az Egyesült Államok és Kína között zajló kereskedelmi háború arra ösztönözte a vállalatokat, hogy csökkentsék adósságaikat. Ennek hatására több külföldi részesedést is értékesítettek.

2. Kínai működőtőke befektetések trendjei

A kínai működőtőke befektetésekre vonatkozóan többféle adatbázis is rendelkezésre áll, az elemzés a három legjelentősebb adataira épít. Ezek közül a legrészletesebb a China Global Investment Tracker adatbázisa, mely egyedi ügylet szintjén tartalmazza a működőtőke befektetők nevét, a befektetést fogadó vagy felvásárolt cég nevét, iparágát, országát, a befektetés értékét valamint a szerzett tulajdoni hányadot is. Ezzel szemben a kínai statisztikai hivatal adatbázisa külön táblázatban jeleníti meg a szektor és a célország szerinti bontást, a kettő közötti megfeleltetési lehetőség nélkül. Az OECD adatbázisa negyedéves bontásban tartalmazza a kiáramló működőtőke befektetések értékét részletek nélkül.

A három adatbázis értéke jelentősen eltér egymástól, aminek oka kereshető az adatok forrásában, az adatbázis összeállításának módjában is. Mind a kiáramló, mind a beáramló működőtőke befektetés értéke az OECD adatbázisában a legmagasabb, azonban csak kis mértékben haladja meg a CGIT adatbázis összesített értékeit. Ezzel szemben annak ellenére, hogy a működőtőke befektetések fogalmát azonos tartalommal jellemzik, a statisztikai hivatal ki- és beáramló működőtőke értékei jelentősen elmaradnak az előző kettőtől. Ennek egyik magyarázata lehet, hogy több befektetés is egyszerűen kimaradt a gyűjtésből. A hivatal ország szerinti bontásából több olyan ország is hiányzik, mely megjelenik a CGIT adatbázisában. Ráadásul csak azokat az ügyleteket tartalmazza, amelyeket bejelentettek a kínai felek.

További eltérésre ad lehetőséget az is, hogy a statisztikai hivatal adatbázisa a Kínához tartozó volt gyarmati területeket külföldként értelmezi, miközben az onnan ténylegesen külföldre irányuló működőtőke befektetések nem jelennek meg. Ez abban az esetben magyarázhatja a negatív irányú eltérést, ha a volt gyarmatokból külföldre irányuló befektetések összege meghaladja a kontinentális Kínából a volt gyarmatokba irányuló működőtőke befektetéseket. Ennek bizonyítására azonban nem áll rendelkezésre adat. Mindenesetre a statisztikai hivatal ország szerinti bontása alapján feltételezhető, hogy a kiáramló működőtőke befektetések jelentős része Hong Kongon keresztül valósul meg, ami megnehezíti az adatok gyűjtését és összeállítását.

A kínai működőtőke befektetések volumene kevés esetben tükrözi a globális hangulatot, több esetben a trendek egyenesen ellenkeznek a globális folyamatokkal. 2009-ben világszinten csökkent a működőtőke befektetések volumene, a gazdasági válság hatásai a kínai működőtőke befektetések volumenében is tükröződtek ekkor. A következő évben ugyan a globális befektetések értéke elkezdett emelkedni, Kína a visszaesést kihasználva

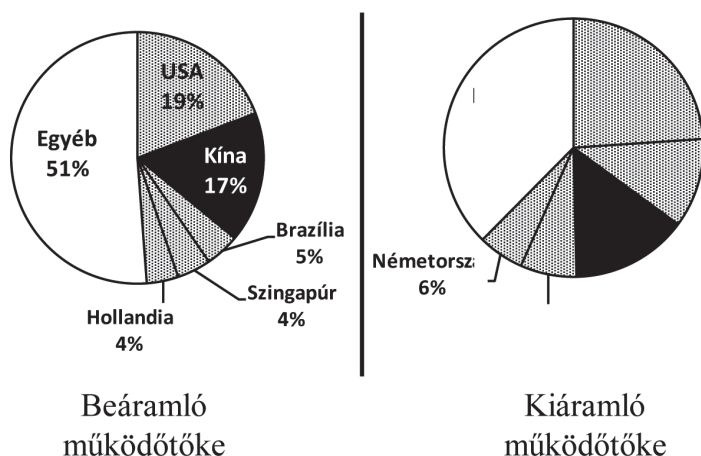
közel megduplázza a külföldi működőtőke befektetéseinek volumenét. 2016-ban a kínai vállalatok a globális csökkenés ellenére is jelentősen több működőtőkét vittek külföldre az egy évvel korábbinál.

Kína a válság előtt a legnagyobb működőtőke fogadó országok között szerepelt. Az olcsó munkaerő vonzó célponttá tette a fejlett országok vállalatai számára. A divat és az elektronika területéről több nagyvállalat is Kínába helyezte összeszerelő vagy gyártó üzemét. Az így létrejövő termelőkapacitás jellemzően alacsony hozzáadott értékű volt. A külföldi befektetések segítették a kínai gazdaságot a növekedésben, a technológiai fejlődésben egy bizonyos szintig, azonban a munkaerő költségek növekedése magasabb hozzáadott értékű termelést tett szükségessé.

A válság után a kínai gazdaság átalakulása, a felhalmozott dollártartalék és a szabályozás lazítása segítette a kiáramló működőtőke befektetések felfutását. Ez 2009-ben világszinten már a negyedik helyre is elegendő volt. 2010-re a többi jellemzően nagybefektető ország is korrigálni tudta a válság miatt visszaeső működőtőke befektetéseit, így Kína a részarányosan veszített pozíciójából és a hatodik helyre esett vissza. 2013-ban a fejlett országokból érkező működőtőke befektetések némileg visszaestek, így Kína ekkor már a harmadik helyre került, innentől kezdve minden évben szerepelt a világ három legnagyobb működőtőke befektető országa között.

2. ábra: Top 5 befektetést fogadó és kibocsátó ország aránya 2017-ben

Chart 2 : Share of top 5 countries by inward and outward direct investment in 2017

Forrás: UNCTAD

2.1. Kínai működőtőke befektetések iránya

A kínai működőtőke befektetések irányának vizsgálatakor problémát jelent, hogy a különböző adatbázisok különböző módon veszik figyelembe azt, hogy a befektetések nagy aránya offshore piacokon keresztül éri el végső célpontját. A BBVA becslése szerint ezeknek a nem közvetlenül irányú működőtőke befektetéseknek az aránya akár 60 százalék is lehet a teljesen belül¹⁰. A kínai statisztikai hivatal adatai alapján a válság óta nagyjából a működőtőke befektetések fele irányul Hong Kongba, viszont azt nem tartalmazza az adatbázis, hogy ebből mennyit fektetnek be külföldre.

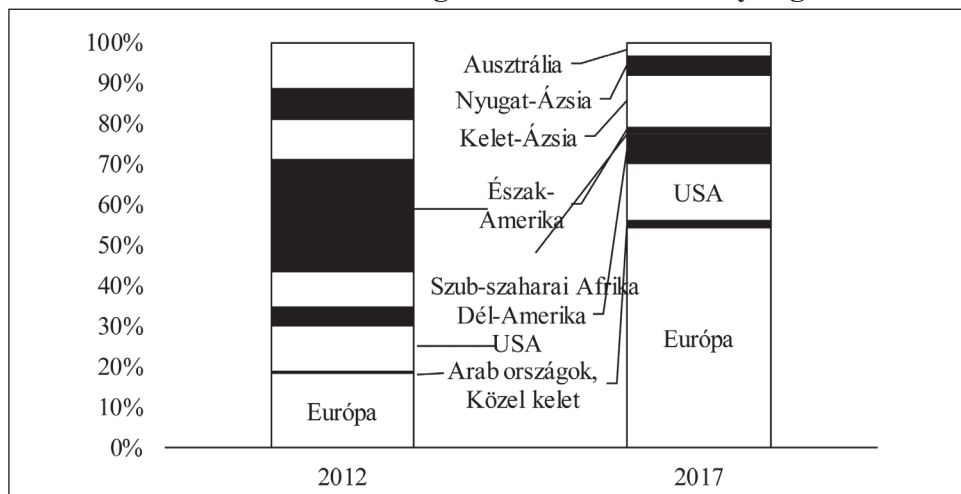
A befektetések irányát több tényező is befolyásolja, melyek közül Kína esetében kiemelkedik a célország gazdasági teljesítménye, természeti erőforrásai és a meglévő gazdasági, politikai kapcsolatok. Ezek közül az utóbbi kettő szoros kapcsolatban van a Kína politikai törekvéseivel, mellyel összhangban 2018-tól megkönnyítették az energiaipari beruházások adminisztrációját is. A Belt and Road program bejelentése utáni években jelentősen megemelkedett a kínai működőtőke befektetés a csatlakozó országokban¹¹. A program kapcsán folyamatosan javulnak a bilaterális politikai kapcsolatok a részt vevő országok és Kína között, így az ezekbe az országokba irányuló befektetések volumene várhatóan emelkedni fog.

A célországok meghatározására 2010-től a CGTI adatbázis a legalkalmasabb, ebben a végső felhasználó szerinti bontás szerepel függetlenül attól, hogy a befektetett összeg Hong Kongon haladt-e keresztül korábban. A célországok befektetési volumen szerinti toplistája rendkívül változatos, a kis számú és nagy értékű befektetések jelentősen módosítják évről évre. Régiókra lebontva lehetséges trendeket meghatározni.

A válság után, 2010-ben Kína kedvenc célpontja Dél-Amerika volt, működőtőke befektetéseinek 41%-a ide irányult. Ezek között szerepelt több zöldmezős energiaipari és fémipari beruházás is. A következő években a Dél-amerikai befektetések súlya jelentősen csökkent, amivel párhuzamosan az Egyesült Államokba és Európába irányuló befektetések súlya emelkedett. Ezek volumene és részaránya is 2016-ban érte el a csúcát, ekkor a külföldi működőtőke befektetések közel 70 százaléka ide érkezett. 2017-ben az Egyesült Államok részaránya csökkent, a befektetések több mint fele Európában történt. 2018-ban a teljes kiáramló működőtőke értéke jelentősen csökkent az előző évihez képest, azonban Európa részaránya még a visszaesés mellett is 40 százalék maradt.

3. ábra: Kínai működőtőke befektetések régióként

Chart 3: Chinese foreign direct investment by region

Forrás: CGIT

Az európai befektetések növekedéséhez hozzájárulhatott a Belt and Road program bejelentése is. 2014-ben a volumen megháromszorozódott az előző évihez képest, mindez annak ellenére, hogy a befektetések között csupán néhány olyan található, mely részt vevő országokba irányul. A teljes kínai működőtőke befektetéseken belül a részarány a 2013-as 12 százalékról 2014 végére 29 százalékra emelkedett. Európa az új selyemút egyik végpontja, a kínai áruk egyik célja, így kiemelt jelentőségűek a szállítmányozással és logisztikával összefüggő beruházások. Ez magyarázza azt is, hogy miért pont olyan országokba fektettek be kínai vállalatok, amelyek nem csatlakoztak a Belt and Road programhoz.

Az elmúlt évek legnagyobb értékű kínai beruházása a svájci Syngenta-a Swiss megvásárlása volt a kínai ChemChina részéről. A kínai vállalat 43 milliárd dollár értékben jutott hozzá 98 százalékos részesedéshez a mezőgazdasági és vegyipari vállalatban. Ez az egy tranzakció elég volt ahhoz, hogy 2017-ben megugorjon Európa részaránya a kínai működőtőke befektetéseken belül. Ezzel szemben a Franciaországba, Németországba és Olaszországba érkező befektetések volumene közel felére csökkent 2017-ben az előző évekhez képest, ami köszönhető a célországok óvatosabb hozzáállásának. A brexit lehetősége nem ingatta meg a kínai befektetőket, az Egyesült Királyságba 2017-ben 30 milliárd dollár értékben érkezett ide kínai működőtőke.

A kínai működőtőke befektetések második legjelentősebb célpontja 17 százalékkal Ázsia. 2018-ban a legtöbb kínai működőtőke Indiába és Bangladesbe érkezett, míg 2017-ben Szingapúrba és Laoszba. Az Ázsiába irányuló befektetések 2015-től emelkedtek meg jelentősebben, ekkor a részarányuk 36 százalékra nőtt. Az emelkedés első sorban az energia szektorban volt látványos, a beruházások közel fele ebben a szektorban történt. A következő években az Ázsiába érkező működőtőke beruházásokra szintén nagy hatással volt a Belt and Road program. 2017-ben az összes kínai beruházás több mint fele szállítmányozás és logisztika szegmensben történt és a néhány Japánba irányuló beruházáson kívül mind a programban részt vevő országban.

Az Észak-Amerikába irányuló befektetések aránya 2012-ben még 38 százalék volt Kanada túlsúlyával. Ez az arány 2015-ig folyamatosan csökkent, miközben az észak-amerikai befektetéseken belül az Egyesült Államok súlya nőtt, szinte teljesen kiszorítva Kanadát. 2016-ban több nagy kínai befektetés is érkezett az Egyesült Államokba változatos szektorokba, így az USA részaránya a teljes kínai működőtőke befektetéseken belül 32 százalékra emelkedett. Ezek a befektetések egyszerinek bizonyultak, nem egy folyamat részének, így 2018-ban már csak 9 százalékot képviseltek az Egyesült Államokbeli befektetések.

A Latin-amerikai országokba érkező kínai működőtőke befektetések volumene 2010-ben érte el csúcsát, a legtöbb befektetés Brazíliába érkezett az energiaszektorba. Ezt követően a volumen 2012-ig csökkent, a legnagyobb értékű befektetések Brazília mellett Argentínába érkeztek. 2013 szintén az energiaszektor éve volt a Latin-Amerikai befektetések tekintetében, majd 2014-ben a legnagyobb befektetések a fémipart érintették. A legtöbb befektetés továbbra is Brazíliában történt, azonban évente egyre több Belt and Road ország jelent meg a célországok között.

2.2. Célszektorok

A válságot követő években a kínai működőtőke befektetéseken belül a fémipari befektetések csökkentek, helyüket az energiaipari befektetések vették át. Ekkor a befektetések 61 százaléka érkezett a zömében olaj- és gázipari vállalatokhoz. A szektoron belül túlnyomó többségben szerepeltek a muszlim és közel-keleti országok, a szektoron belüli befektetések egy-negyede Irakba érkezett. 2012-ig tovább emelkedett az energiaszektor részaránya, míg a többi szektoré változatlanul alakult.

2013-tól kezdődően a Belt and Road bejelentését követően a kiáramló működőtőke befektetések szektor szerinti bontása átalakult. A programon belül egyrészt beszélhetünk politikai együttműködésről, mely során a résztvevő országok geopolitikai céljaikhoz illesztik a programmal kapcsolatos elvárásait, és ahhoz igazítják a részvétel módját. Egy másik dimenzió a fizikai összeköttetés, mely során a már meglévő közúti, vasúti, olaj-és gázvezetékeket és optikai hálózatokat összekapcsolják és fejlesztik. Ez kiegészül logisztikai központok, ipari parkok és tengeri kikötők létesítésével, fejlesztésével. Ehhez szorosan kapcsolódik a harmadik dimenzió, a korlátok nélküli kereskedelem. Ennek alapjai az országok közötti jogi megállapodások, melyek felgyorsítják és megkönnyítik a nemzetközi kereskedelem bonyolítását. A program kivitelezése, valamint a gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok élénkülése elképzelhetetlen a pénzügyi intézményrendszer fejlődése nélkül. Ebben a Kínai államnak és a tulajdonában lévő pénzintézeteknek van jelentős szerepe. Az ötödik dimenzió magában foglalja a kultúra, a kutatás fejlesztés és az oktatás területén történő együttműködést. Ezek közül a fizikai dimenzióknak van a legjelentősebb költségvonzata, a legtöbb működőtőke befektetés ezzel kapcsolatos. Ahhoz, hogy ezeket a befektetéseket könnyebben le lehessen bonyolítani, szükség van a pénzügyi kapcsolatok erősítésére is. A Belt and Road program bejelentését követően 2014-ben az energiaszektor részaránya az egyéb szektorokba érkező befektetések volumennövekedése következtében visszaesett 28 százalékra. Ezzel egy időben nőtt a szállítás, az ingatlan, a logisztika és a pénzügy területére érkező működőtőke beruházások részaránya és volumene. A szállítás, az ingatlan és a logisztika mind a fizikai dimenzióhoz kapcsolódnak. Az ingatlanpiaci szegmensben szerepelnek az építési vállalatban szerzett részesedések, a kereskedelmi ingatlanberuházások és ingatlanalapban elhelyezett befektetések is, melyek az adatbázison belül egymástól nehezen elkülöníthetőek. Az ingatlan befektetések nagy része nem Belt and Road országba irányul, a befektetési alapok jelentős része az Egyesült Államokban és az Egyesült Királyságban található. Építőipari vállalatban Németországban szereztek részesedést vagy 100 százalékos tulajdonjogot kínai vállalatok, míg Ázsiában jellemzően a Belt and Road programban részt vevő országokban alapítottak kínaiak építőipari vállalatokat.

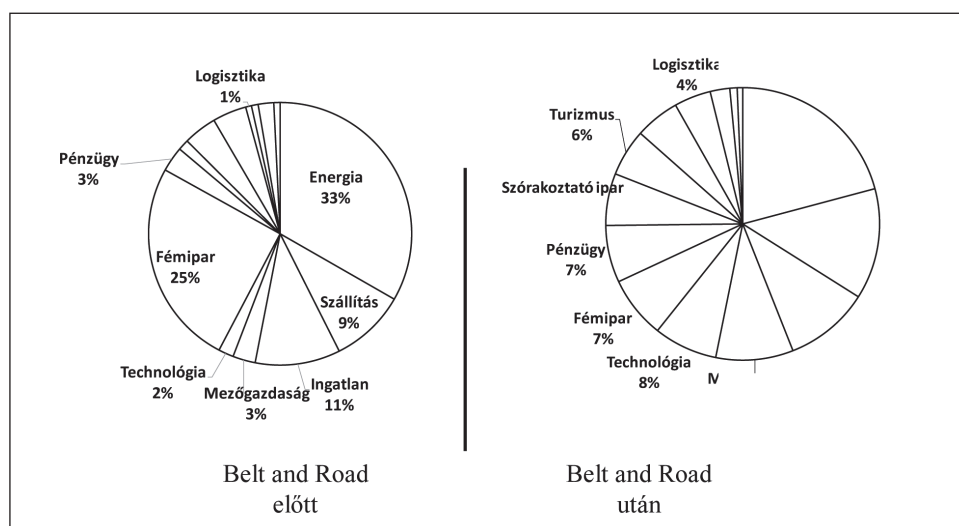
Szállítmányozási vállalatokba történő befektetések volumene szintén 2014-től kezdődően emelkedik, célterületük azonban nem korlátozható a Belt and Road országaira. A logisztikai szektorba irányuló befektetéseken belül látszólag kiemelt szerepe van Szingapúrnak, azonban az ide érkező legjelentősebb, 9 milliárd dollár értékű befektetés egy logisztikai befekte-

téskezelő vállalatba érkezett, így a tényleges célország nehezen nyomon követhető. A legnagyobb összegű kínai működőtőke befektetés a szektorban az Egyesült Királyságban bejegyzett Logicor teljes megvásárlása volt, így Európa legjelentősebb logisztikai ingatlannal rendelkező vállalatára tett szert a vásárló állami tulajdonú kínai befektetési vállalat.

A Belt and Road program pénzügyi dimenziója magában foglalja a monetáris intézkedéseket, a hitelezést és a kínai bankok külföldi terjeszkedését is. A pénzügyi szektorba áramló kínai működőtőke befektetések évente átlagosan 80 százaléka Európába és az Egyesült Államokba érkezik. Fontos célpont volt több európai nagybank, melyekben néhány százalék részesedést szereztek kínai giga vállalatok. A nagybankok mellett kedvelt célpontok voltak a biztosítók és a befektetési vállalkozások is, de kapott befektetést kínából az amerikai Lending Club peer-to-peer hitelezési platform is.

4. ábra: Kínai működőtőke befektetés szerkezete Belt and Road program előtt és után

Chart 4: Structure of Chinese foreign direct investment before and after Belt and Road initiative

Forrás: CGIT

3. Jövőbeli trendek, befolyásoló intézkedések

A 2013-tól átalakult a kínai működőtőke befektetések szektor szerinti bontása, azonban a befektetések egyelőre kisebb része érkezik a Belt and

Road programban részt vevő országokba. A bejelentés óta az összes befektetés 30 százaléka történ Belt and Road országokban, az ide irányuló befektetések volumene meglehetősen stabilnak mutatkozik, az évente változó arány első sorban a részt nem vevő országokba érkező működőtőke befektetések volumenének ingadozásából ered. A 2017-ben bevezetett szigorítások hatására 2018-ban visszaesett a kínai működőtőke kivitel, azonban ez a Belt and Road projekteket és a program céljával összhangban álló beruházásokat nem érintette. Ennek alapján úgy tűnhet, hogy a jövőben a működőtőke befektetéseken belül egyre nagyobb szerepet kapnak a programhoz köthető projektek, már csak azért is, mert a Belt and Road program összhangban áll a politikai szándékkal és Kína gazdasági érdekeivel. A programhoz csatlakozó országok a javuló politikai kapcsolatokon keresztül több működőtőkét vonzhatnak, ami tovább növeli a program szerepét a kínai működőtőke befektetéseken.

Az új Going Global stratégia a Belt and Road és Made in China 2025 programmal is kapcsolatos, a kínai állam támogatja a nagy nemzeti vállalatok külföldi terjeszkedését annak érdekében, hogy versenyképesebb legyen az érintett szektor. A külföldi terjeszkedés az alacsony hozzáadott értékű termelés kihelyezését is lehetővé teszi, valamint támogatja a kínai technológiai standardok használatát is. A stratégiát támogatja a két állami befektetési bank is, a Kínai EXIM Bank és a Kínai Fejlesztési Bank. Mindkét hitelintézet nyújt rövid és hosszú távú hiteleket külföldi befektetésekhez. A kínai vállalatok külföldi terjeszkedését közvetlenül támogatja a renminbi liberalizációja és a kínai bankok nemzetközi terjeszkedése is.

2016 végén a kínai Nemzeti Fejlesztési és Reform Bizottság, a Kereskedelmi Minisztérium, a jegybank, és a Külügyminisztérium közösen kiadtak egy ajánlást arra vonatkozóan, hogy mely külföldi befektetéseket engedélyezik, melyeket kevésbé vagy egyáltalán nem. Jellemzően azok a befektetések, amelyek összhangban állnak a Belt and Road céljaival kedvezőbb elbírálás alá esnek, mint azok, amelyek ellentétesek a nemzeti érdekekkel, vagy túl kockázatos szegmenst céloznak meg. A külföldről származó devizahittel finanszírozott külföldi befektetéseket is szeretnék visszaszorítani. A támogatott kategóriába esnek a Belt and Roaddal kapcsolatos infrastrukturális fejlesztések, a belföldi felesleges kapacitás lekötése külföldön, a high-tech és K+F befektetések, az energiapiaci befektetések, a mezőgazdasági tevékenység és szolgáltatás szektorba irányuló befektetések. Az engedélyezés során fokozottan vizsgálják az ingatlanberuházásokat, a szórakoztatóipari terjeszkedést, az olyan befektetési alapok vásárlását, amely nem folytat gazdasági tevékenységet, az elavult technológiájú építőipari beren-

dezések vásárlását és az olyan befektetéseket, amelyek a célország környezetvédelmi, energiahatékonysági vagy biztonsági követelményeinek nem felelnek meg. Ezek csupán egy jelentősebb célszektorra érintenek negatívan, azonban a hosszabb ügyintézési folyamat miatt 2017 első felében kevesebb működőtőke áramlott ki, mint az előző év azonos időszakában. Ez visszaesés csak átmeneti volt, év végére a kiáramló működőtőke volumene megközelítette a 2016-os csúcértéket, így az intézkedések következtében további csökkenés nem várható.

Kínai oldalról támogatott a működőtőke befektetés, azonban a fogadó országok részéről egyre több aggály is felmerült. Több európai ország és az Egyesült Államok is szigorított a Kínából érkező működőtőke befektetések ellenőrzésén, aminek a hatását tovább erősítette a kialakuló kereskedelmi háború is. 2018-ban első sorban az Egyesült Államokban jellemző volt a korábban megszerzett részesedések értékesítése is. A korlátozások leginkább a stratégiaiilag fontos technológiákra és infrastruktúrára vonatkoznak és szigorúbb ellenőrzést tesznek lehetővé. Ennek eredményeként 2018-ban több kínai befektetést is megghiúsítottak Európában a hatóságok. A kínai működőtőke befektetések szektor vagy célország szerinti ártrendeződése nélkül a befektetési volumen várhatóan nem emelkedhet, Európán belül további szigorítás is várható.

JEGYZETEK / NOTES

1. Morrison, Wayne M. (2018): China's Economic Rise: History, Trends, Challenges, and Implications for the United States. CRS Report
2. Kürthy Gábor (2012): Globális Egyensúlytalanságok. Ph.D értekezés
3. Szilágyi Judit (2015): Washingtoni vagy pekingi konszenzus? Ph.D. értekezés.
4. Foster, John M. (2011): Distribution of FDI across China – common policies but differing impacts by region. Journal of Chinese Economic and Foreign Trade Studies, Vol. 4 Issue: 2. 125-138. old
5. De Beule, Filip, Daniël Van Den Bulcke (2014): The Global Crisis, Foreign Direct Investment and China. BICCS Asia Paper Vol. 5 (6)
6. China Policy (2017): China Going Global – Between Ambition and Capacity. Report
7. Si Yuefang (2014): The Development of Outward FDI Regulation and the Internationalization of Chinese Firms. Journal of Contemporary China. September 2014

8. Banking Regulatory Commission (2008): Guidelines for Risk Management of Merger and Acquisition Loans by Commercial Banks
9. Lovely, Mary E., Zixuan Huang (2009): Foreign Direct Investment in China's High-Technology Manufacturing Industries. *China & World Economy*. Vol. 26. Issue. 5. 104-126. old.
10. Huang, Betty, Le Xia (2018): China – ODI From the Middle Kingdom: What's NExt After The Big Turnaround?. BBVE Research paper
11. Du, J., & Zhang, Y. (2018). Does One Belt One Road initiative promote Chinese overseas direct investment? *China Economic Review* Vol. 2018. No 47., 189-205

FELHASZNÁLT IRODALOM / REFERENCES

- Banking Regulatory Commission (2008): Guidelines for Risk Management of Merger and Acquisition Loans by Commercial Banks
- China Policy (2017): China Going Global – Between Ambition and Capacity. Report
- De Beule, Filip, Daniël Van Den Bulcke (2014): The Global Crisis, Foreign Direct Investment and China. BICCS Asia Paper Vol. 5 (6)
- Du, J., & Zhang, Y. (2018). Does One Belt One Road initiative promote Chinese overseas direct investment? *China Economic Review* Vol. 2018. No 47., 189-205
- Foster, John M. (2011): Distribution of FDI across China – common policies but differing impacts by region. *Journal of Chinese Economic and Foreign Trade Studies*, Vol. 4 Issue: 2. 125-138. old
- Huang, Betty, Le Xia (2018): China – ODI From the Middle Kingdom: What's NExt After The Big Turnaround?. BBVE Research paper
- Kürthy Gábor (2012): Globális Egyensúlytalanságok. Ph.D értekezés
- Lovely, Mary E., Zixuan Huang (2009): Foreign Direct Investment in China's High-Technology Manufacturing Industries. *China & World Economy*. Vol. 26. Issue. 5. 104-126. old.
- Morrison, Wayne M. (2018): China's Economic Rise: History, Trends, Challenges, and Implications for the United States. CRS Report
- Si, Yuefang, (2014): The Development of Outward FDI Regulation and the Internationalization of Chinese Firms. *Journal of Contemporary China*. September 2014
- Szilágyi Judit (2015): Washingtoni vagy pekingi konszenzus? Ph.D. értekezés.